

изводъ отъ проучванията му бѣ, че глаголицата е най-старата азбука, азбуката на Константина; т. н. кирилица, копия на гръцката азбука, е изобретение на епископъ Климентъ Велички († 916), за когото гръцката легенда разказва: „той много остроумно, за да постигне по-голъма ясностъ, измислилъ по-други букви отъ ония, които сж изнамѣрени отъ Кирилъ философъ“. Понататъкъ Шафарикъ показва, че глаголицата е нова азбука, че изнамѣрвачтъ ѝ, очевидно, е познавалъ източнитѣ езици и азбуки (Константинъ знаелъ арабски, еврейски, самаритански и хазарски), че глаголскитѣ кодекси на Св. Писание ни даватъ най-старитѣ езикови форми и най-оригиналнитѣ рецензии на текста, а по старина и по разпространение стоятъ на една линия съ кирилскитѣ. Често се намиратъ кирилски палимпсести върху глаголска подложка, но почти никога не сж се срѣщали палимпсести, гдето върху изтрито кирилско писмо да е писано съ глаголска азбука. Най-старитѣ кирилски кодекси рѣдко биватъ свободни отъ глаголски следи. Глаголицата е по-примитивна, по-мжчна и по-стара; кирилицата е по-развита, по-ясна и по-нова. Въ кирилската азбука знацитѣ за звукове, които нѣма въ гръцки езикъ, сж заети отъ глаголицата.

Къмъ възгледа на Шафарика се присъединили Григоровичъ, Миклошичъ, Рачки и др. Само въ Русия комбинациитѣ му срещнали отпоръ. Особено Хилфердингъ, който считалъ кирилицата като най-доброто срѣдство за сливане на цѣлия славянски свѣтъ, съ всички сили оспорвалъ мнението на Шафарика. Срезневски, най-добриятъ познавачъ на славянската палеография, издавайки въ 1866 г. сборникъ отъ глаголски паметници, остави въпроса неразрешенъ съ забележката, че колкото аргументитѣ на Шафарика, Миклошича и др. и да сж остроумни, толкова сж и прибързани и неестествени. Въ 1869 г., обаче, той изтъкна положението, че кирилскитѣ форми сж копия отъ гръцкитѣ писмена отъ VII или VIII в. в., така че т. н. кирилица е по-стара отъ самия Кирилъ⁸.

4. *Константинъ и Методий*. Константинъ превелъ евангелието и апостола, псалтира и нѣкои други литургически книги все отъ византийски текстове. Поради недоглеждане и незнание отъ страна на помощницитѣ му, не особено добре знаещи гръцкия езикъ и неначетени въ Св. Писание, въ превода се вмъкнали грѣшки, които представятъ характерни признаци на най-старитѣ ръкописи; много гръцки думи сжщо останали безъ преводъ⁹. Освенъ тѣзи преводи изподъ перото на Константина сж излѣзли едно съчинение за правата вѣра, едно „слово“ и нѣколко молитви¹⁰.

Що се отнася до трудоветѣ на Методия, Иоанъ Екзархъ му приписва превода, съ участието на братъ му, на 60 „уставни“ (канонически) книги, следователно, и на Стария Заветъ безъ второзаконнитѣ книги (на Макавейтъ, Юдитъ и т. н.). Впрочемъ, тия преводи на старозаветнитѣ книги били въ употреба дълго време въ разпокжсанъ видъ, докато новгородскитъ архиепископъ Генадий не наредилъ въ 1499 г. да се състави първия библейски кодекс¹¹. Освенъ това, Методий превелъ *Номоканона* (стр. 307) и *Патерика* (кжси жития на светци), после осемъ рѣчи на своя братъ, произнесени отъ последния въ Хазария въ защита на християнството противъ иудейскитѣ и мохамеданскитѣ учители¹².

5. *Свети Седмочисленици*¹³. Следъ смъртта на Методия (885 г.) ученицитѣ му, повечето природни панонци, избѣгали отъ Велика Моравия въ България, намѣрили тамъ отъ страна на Бориса дружелюбенъ приемъ и продължили апостолската си дейностъ въ Македония. Българската църква ги почита, включвайки и солунскитѣ учители, подъ името *Свети Седмочисленици* (свѣтци седмопочетни, οἱ ἑπτὰριθμοί). Къмъ тѣхъ сж причислени, освенъ Кирилъ и Методий, *Климентъ, Гораздъ, Наумъ, Ангеларъ и Сава*.